

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.10.2003 60. vuosikerta Numero 3 Sivu 10

Pellavaa tutkitaan agrokuituverkostossa

Aija Korttesmaa, Helsingin yliopisto, Länsi-Uudenmaan täydennyskoulutuslaitos ja Hanna-Riitta Kymäläinen, Helsingin yliopisto, maa- ja kotitalousteknologian laitos

Uudet öljypellavalajikkeet tuottavat terveysvaikutteisia raaka-aineita ja tuotteita. Suomessa viljeltyjen pellavien sadot ovat kiitettäviä ja niiden rasvahappokoostumus on terveyden kannalta erinomainen. Pellavan niinikuitua voidaan käyttää tekstiileissä, eristeissä ja pakkauksissa.

Agrokuituverkosto-hankeessa kehitetään viljelijöiden, jatkojalostajien ja tutkijoiden välistä yhteistyötä pellavaan liittyen. Päättävänä on pellavaa koskevan tutkimustiedon tuottaminen ja välittäminen viljelijöille sekä yrittäjille, joita on mukana yli neljäkymmentä.

Paljon hyviä rasvahappoja

Viime vuonna Helsingin yliopiston koetilalla Siuntion Siggansissa kasvatettiin englantilaista öljypellavalajiketta Laseria, ranskalaista Niagaraa sekä kotimaista Helmiä hehtaarin alalla kutakin. Lämpimänä kesänä ulkomaiset lajikkeet tuottivat huippusadot. Laserin kauppakelpoinen sato oli 2 720 kg/ha, Niagaran 2 340 kg/ha ja Helmin 2 180 kg/ha. Rasvahappopitoisuus oli Laserilla 59 %, Niagaralla 53 % ja Helmillä 57 %. Pellavan siemenistä puristetun öljyn rasvahappokoostumus oli edullinen, sillä siinä oli alfa-linoleenihappoa selvästi enemmän kuin eteläisemmällä leveysasteilla viljellyssä pellavassa. Maamme pohjoinen sijainti näytti olevan selvä etu.

Tänä vuonna Siggansin pelloille kylvettiin lähes 8 hehtaaria Laseria ja hehtaarin verran Helmiä. Kesä oli sääolosuhteiltaan aivan erilainen kuin viime kesä. Pellava on tänä vuonna jälkiversonut vähemmän kuin viime vuonna. Kasvustot näyttävätkin kohtuullisilta, mutta tulokset selviävät vasta korjuun jälkeen syys-lokakuun vaihteessa. Tänä syksynä Laser-lajikkeen korjuunäytös järjestettiin 25.9. Siggansissa. Helmi-lajike päästiin puimaan tänä vuonna kaksi viikkoa aikaisemmin viikolla 37.

Kasvustosta on pidetty päiväkirjaa kesän aikana. Siihen pääsee tutustumaan internetissä osoitteessa www.pellava.fi.

Pellava itää heikosti

Öljypellavan siemenen itävyydessä on Suomessa ollut ongelmia. Tänä vuonna Siggansissa viljeltävistä pellavista, Helmi ja Laser sekä pienimuotoisesti Borealin jalostuslinjasta, tutkitaankin sadon lisäksi, miten lehtivihreä ja puinti mahdollisesti vaikuttavat itävyyteen. Samoja lajikkeita

viljellään myös MTT:n Etelä-Pohjanmaan tutkimusasemalla Ylistarossa, jotta saadaan tietoa toisenlaiselta kasvupaikalta ja ilmastosta. Siggansissa mitataan myös öljypellavan viljely- ja korjuuketjun energiankulutusta.

Pellavatutkimus vauhdissa

Agrokuituverkosto-hanke käynnistyi vuonna 2002. Sitä rahoittaa Alueellinen maaseudun kehittämisohjelma. Hankkeeseen osallistuvat Helsingin yliopiston Länsi-Uudenmaan täydennyskoulutuslaitos, Jalasjärven Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus ja Helsingin yliopiston maa- ja kotitalousteknologian laitos.

Pellavasta on tutkittu myös öljypellavan ja kuituhampun korren mikrobiologista laatua kasvukauden, korjuun ja prosessoinnin aikana. Näin voidaan määritellä yhdenmukaisesti koko tuotantoketjun hygienia ja laatu. Lisäksi on selvitetty syksyllä ja keväällä korjatun pellavan ja hampun kuidun sekä päistäreiden laatua, niiden vedenimukykyä ja tasapainokosteutta eri ilmankosteuksissa sekä homehtumisalttiutta. Helsingin yliopistossa perehdytään myös pellavasta ja hampusta valmistetun eristeen emissioihin eli huoneilmaan irtoaviin haihtuviin yhdisteisiin, hiukkasiin ja mikrobeihin. Tutkimus hyödyttää paitsi tuottajia, myös niinikuitua jalostavaa teollisuutta, kuten eristeiden ja pakkausten valmistajia sekä heidän asiakkaitaan. Pellavan ja kuituhampun niinikuituja on menestyksekkäästi kokeiltu myös komposiitteihin, joissa luonnonkuitu on muovin lujitteena lasikuidun tapaan.

Lisätietoja: aija.kortesmaa@helsinki.fi
puh. (09) 8190 8516

Mira Hämäläinen

Tutkija Hanna-Riitta Kymäläinen sekä projektipäällikkö Aija Kortesmaa Helsingin yliopistolta tarkastelemassa tämän kevään öljypellavasatoa Helsingin yliopiston Suitian opetus- ja tutkimustilan pellolla Siuntiossa.